

PRZEPRAWIĆ (33) *vb pf*

e oraz a jasne.

inf przeprawić (8). ◇ *fut* 3 sg przeprawi (3). ◇ 3 *pl* przeprawią (1). ◇ *praet* 3 sg *m* przeprawił (9), przeprawiel (1); -ił : -eł *KlonFlis* (1:1). *f* przeprawiła (1). ◇ 3 *pl m pers* przeprawili (1). ◇ *con* 1 sg *m* bych przeprawił (1). ◇ 2 sg *m* byś przeprawił (1). ◇ 3 sg *m* by przeprawił (2). ◇ 3 *pl m pers* by przeprawili (1). ◇ *part praet act* przeprawiwszy (4).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde także XVII w.

1. Umożliwić przedostanie się na drugi brzeg; *tansferre, transire facere PolAnt* [kogo, co] (13) : *BudBib Gen* 32/23; á iłz rzeká wielka Iordan przefzkadzálá: prošíł Pána Bogá [Jozue]/ áby [...] náuczył go iáko on lud [...] przeprawić miał. *SkarŻyw* 501; Tám przyiechawfzy chłopek do przewozu/ Záwołał [...] Wież przewoźniku [...]. A przewoźnik [...] bez fzkody z końmi woz przeprawił/ Ná brzegu ftáwił. *KlonFlis* C3v.

przeprawić przez co (8): *BibRadz Sap* 10/18; *BielKron* 113; [car] woýłko Hordy Zawolfkiey przez Dniepr przeprawił/ á przyciągnawfzy pod Mozer [...] íam íię kólfem położył *StryjKron* 269; W tym Amurat Turecki Carz íto tyfiąc ludzi/ Przeprawił przes Helefpont *StryjKron* 602, 742. Cf »przeprawić przez rzekę«.

przeprawić na czym (1): wnet z wielkich kłodzin poczynili płoty/ ná których koláfíy y wfzyftko woienne narzędzie/ nie dłuogo tráctuiąc/ przeprawili *StryjKron* 265.

Zwoty: »przeprawić przez rzekę« (3): [Jakub] rozdzieliwfzy ie [stada] ná trzy turmy/ przeprawiwfzy ie przez rzekę/ zoítał íam nád rzeká *BielKron* 15v; Náfy [...] ciągnęli przeciw im [Moskwie]/ przeprawiwfzy dźiálá y lud przez rzekę Dniepr. *BielKron* 429; *SkarŻyw* 348.

»przeprawić na drugą stronę« (1): Potym zá czáfem ná dębowey łodzi/ Przepłyná [kmiéc] Wartę y Wiślné powodzi/ Przeprawiel dźieci y lękliwą żonę/ Ná drugą ítronę. *KlonFlis* C3v.

W przen (1) : [Mądrość] Przeprawiła ie [lud święty, tj. Żydów] przez morze czerwone/ á przeprowadźiła ie przez wiele wod. *BibRadz Sap* 10/18.

2. Dać pozwolenie przejścia [kogo przez co] (1) :

Szereg: »przeGLEjtować i przeprawić« (1): niewiem czo sye dzieye yz krol pan. twoy [tj. królowej węgierskiej] bedacz yey oyczem onye nycz niedba a fnaczbi mye za tho zadal ya bich ya przes íwą Ziemie przegleytował y przeprawyl *LibLeg* 11/13v.

3. Utorować, uczynić drogę przejezdną, umożliwić przejście (5) :

[*Zwrot*: »drogę sobie [przez co dokąd] przeprawić« = przejść: [Despot] nie moczą, ani otworziszcie drogę sobie przes panstwa j.k.m. do wloch przeprawil *CorfusDocum* 1563 nr 116.]

Przen (5) :

Zwoty: »przeprawić drogę (wolną)« [w tym: komu, czemu (2), [czym]] = *praeparare viam PolAnt, Vulg* [szyk zmienny] (4): *MurzNT Luc* 27/27; jeśli WKM ręki Jego [Boga] srogiej już teraz nie uprzedzisz tym abyś [...] słowu Jego świętemu drogę naprzod wolną przeprawił, a potem [...] *Diar* 22; Oto ia poýłam Angioła moiego przed obliczym thwoim/ który przeprawi drogę twoię przed tobą. *Leop Mar* 1/2; *RejPos* 189v; [Leop Mal 3/1 (Linde), Matth 11/10 (Linde)]; Infy Prorocy poláni byli/ áby przyźcié PAńkié opowiadáli/ á IAn S. przyźedł/ áby drógę iemu przeprawił *BiałPos*

44 (*Linde*), 31 (*Linde*); A ná krotce ten pożytek iest w niebo wstąpienia Pánłkiego pirwłzy/ Iże on nam prawdziwym swoim wstąpieniem do Niebá drogę przeprawił/ y mieysce támże zgotował *GilPos* 262v].

»przeprowadzić ścieżki [komu]« (1): Ráczże przeprowadzić twe ścieżki mnie bez káżdey trwogi/ By poruśfione nye były stopy moyey nogi. *LubPs* D4.

4. *Przebłagać, przeprosić, ułagodzić czyjś gniew, nakłonić do darowania kary; zjednać, pozyskać* (13): Pio. [...] Aliquando purgare, Przeyednać/ Przeprowadzić. *Mącz* 301c.

przeprowadzić kogo (4): Bo ludzie złe przeprowadził/ i diabłu k woli uczynił/ ale dobre [...] okrutnie na swoje potępienie wieczne obraził *MurzHist* D3, Dv; *Myślzkowłki* bacząc krolá przeciw sobie poruśzonego/ szukał łáłki v niego/ [...] krol mu tę winę przepuścił: potym przyiáciele niebożczykowy przeprowadził *BielKron* 410v; Ignoscens, Skłonny ku odpuszczeniu/ Láskawy/ Niefurowy/ Latwie sie da przeprowadzić. *Mącz* 251a.

przeprowadzić u kogo (3): [opowiadając mu [*Czesi krolowi polskiemu*] to/ Ze syná iego Władysława Czechowie krolem sobie obráli: tym sposobem żeby [...] krol Kázimirz go od iego nieprzyiációl wślythkich bronil/ y v Papieżá mu przeprowadził. *BielKron* 1597 449 (*Linde*)]. Cf *Zwoty*.

przeprowadzić komu (6): [przeciwko ktoremu [*krolowi*] mieśczan tyśiac pieczych we zbroi wyšlo [...] o co sie gniewal ná nie Papiełki Pofeł/ y chciał ie kláć y wyganiáć: ále im Zbigniew Biskup przeprowadził. *BielKron* 1597 388 (*Linde*)]. Cf *Zwoty*.

Zwoty: »gniew przeprowadzić« [komu; w tym: u kogo (1), czym (1)] [szyk zmienny] (5): Zbigniew [...] náprawił biskupy ná krolá by mu przeprowadzili gniew. *BielKron* 351, 60, 71v; In fide alicuius recipi vel redire, Przeprowadzić sobie v kogo gniew á w láskę być wzięt. *Mącz* 126a; Then [*Jezus*] nam wźem raczył Oycowłki gniew przeprowadzić/ gdy się zá nas dał okrutnie vmęczyć *ArtKanc* N7; [*RadzPodróż* 185; *StryjPoczqt* 427; *Wnet Holénus* iák zwyczaj/ napierwéy zábiwłzy kilká cielców/ á boski gniew tym przeprowadzłzy [*exorat pacem divoni* III 370] Zawicie odwięzuie od czołá świętego *VergKoch* 77 (*Linde*)].

»przeprowadzić mierzączkę [u kogo]« (1): ktory [*Sieciech*] ziechawłzy do Ruli/ przeprowadził potym mierzączkę v krolá/ y był w łáłce zálię *BielKron* 349v.

[»[komu u kogo] niełaskę przeprowadzić«: Mieli potym trudnoś mieścżanie od Cefárzá że go wydawali/ ábo od gwałtu nie bronili: ále im potym Krol v Cefárzá tę niełáłkę przeprowadził. *BielKron* 1597 598 (*Linde*).]

»przeprowadzić winę [komu; w tym: u kogo (1), przez co (1)]« [szyk zmienny] (2): posłał [*Lokietek*] táiemnie posłty [...] do wojská Pruskiego Wincentego s Pomorzan [...]. Slubuiąc mu też tę winę/ wktorey przeciw swey oyczyźnie wykroczył/ odpuścić: y v wślytkich obywatelów swych przeprowadzić *BielKron* 372; A Iugurtá będąc więźniem w Rzymie/ wiawłzy sobie piérwśzé Pány pieniádzmi/ y przeprowadzłzy sobie winę przez dáry/ pufczón był wolno *KochWr* 32.

5. *Wyjednać, załatwić dla kogoś* [komu] (1) :

przeprowadzić co (1): Tobieć ielczce czárćie nie freyt Nieledáć kto przeprowadzi gleyt. *MWilkHist* Fv.

[przeprawić u kogo: Tákże mu zásię Bálldwinus Bífkup Krákowfki [...] / y Iároflaw Ruffie Książę / przeprawili v Bolefláwá: tym fpořobem / żeby tylko Mázowfze miał / á inne dzierzáwy fwoie Bolefláwowi puścił *BielKron 1597 97.*]

6. [Przekształcić, zmienić [co, z przytoczeniem]: Lecż ma czytelnik wiedzieć / że to mieyfce Markion on wielki a śmiały Heretik zfałżował. Bo co był Apofłoł napifał: Wtory człowiek z niebá: to tak Márkion przeprawił / Wtory człowiek íam Pan z niebá. *BudArt K5v.*]

Synonimy: 1. przewieść; 4. przejednać, przenaieźć, przeprosić, ubłagać, uśmierzyć, złagodzić.

Formacje współrdzenne cf PRAWIĆ.

Cf PRZEPRAWIENIE, PRZEPRAWIONY

LWil